

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PODMÍNKY

celostátní neomezené anonymní soutěže na umělecký návrh zlaté 2500 Kč mince „Kulturní památka větrný mlýn v Ruprechtově“

V Praze v červnu 2008

PODMÍNKY

celostátní neomezené anonymní soutěže na umělecký návrh zlaté 2500 Kč mince „Kulturní památka větrný mlýn v Ruprechtově“

- 1) Česká národní banka vypisuje celostátní neomezenou anonymní soutěž na návrh zlaté 2500 Kč mince, která bude vydána v roce 2009.
- 2) Soutěž se řídí ustanoveními § 847 - § 849 občanského zákoníku o veřejné soutěži.
- 3) Účelem soutěže je získání hodnotného a technickým podmínkám vyhovujícího návrhu.

Během let 2006 – 2010 bude vydáno v rámci cyklu „Kulturní památky technického dědictví“ celkem deset zlatých mincí v hodnotě 2500 Kč připomínajících význačné technické památky z různých českých a moravských regionů (příloha soutěžních podmínek). Osmá mince cyklu představuje větrný mlýn v Ruprechtově s unikátní Halladayovou turbínou.

- 4) **Hlavní technickou podmínkou soutěže je odevzdání kruhového návrhu provedeného v sádře (lící a rubová strana samostatně) o průměru 180 - 200 mm (bezpodmínečný požadavek mincovny - překročení je důvodem k vyloučení z hodnocení) v patričné síle, aby snesl manipulaci bez upevnění na podložku. Každý návrh musí být označen soutěžní značkou (heslem vyjádřeným slovně, popř. číselně; kreslené značky jsou nepřipustné) na rubové straně sádrových kotoučů, a to stejnou na lící i rubové straně návrhu mince. Návrhy musejí být předkládány v definitivní podobě; to znamená, že po technické stránce musejí být po drobných úpravách podle požadavků mincovny způsobilé k ražbě. **Zásadní podmínkou je, aby pod jednou značkou byl předložen kompletní návrh mince, tj. aby obsahoval alespoň jednu lící a jednu rubovou stranu.****
- 5) Na lící straně je nutno umístit v opisu (při obvodu mince) nebo v nápisu (řádcích) název státu „ČESKÁ REPUBLIKA“ a text „KULTURNÍ PAMÁTKY TECHNICKÉHO DĚDICTVÍ“, označení nominální hodnoty „2500 Kč“ a kompozici tří zemských znaků. *Postavení zemských znaků se řídí obecnými heraldickými zásadami (český lev na čestném místě uprostřed při horizontálním, popř. nahoře při vertikálním umístění znaků, orlice vlevo nesmí otáčet hlavu do středu mince). Při případné stylizaci nesmí dojít k nečitelnosti či nechťnému karikování heraldických zvířat, nebo k záměně za jiná heraldická zvířata. Zemské znaky nemusejí vzhledem k velikosti mincovního pole zaujímat celou plochu, musejí však být umístěny v její horní části.*

Vyobrazení státního znaku (pro ujasnění jednotlivých heraldických zvířat) je připojeno v příloze k těmto podmínkám. Vzhledem k tomu, že jde o kompozici zemských znaků, nikoliv čtyř heraldických zvířat ze státního znaku ČR, neměla by heraldická zvířata být umístěna ve společném štítu.

Lící stranu je vhodné podle úvahy výtvarníka doplnit o případný drobný motiv, navazující na rubovou stranu. Na místě, kde by podle mínění autora měla být značka mincovny, bude umístěno kolečko o průměru 8 - 10 mm (propočteno na model o průměru 180 - 200 mm). Provedení lící strany musí korespondovat s provedením strany rubové.

Na rubové straně je nutno zobrazit motiv vztahující se k větrnému mlýnu v Ruprechtově, nápis nebo opis „VĚTRNÝ MLÝN V RUPRECHTOVĚ“ a letopočet ražby „2009“. Na místě, kde by měla být autorská značka, umístí výtvarník čtvereček o velikosti 8 x 8 až 10 x 10 mm (propočteno na model o průměru 180 - 200 mm).

Řešením hrany se výtvarník nemusí zabývat.

Mince bude ražena ze zlata o ryzosti 999,9, její průměr bude 22 mm a hrubá hmotnost 7,78 g. Mince bude ražena také ve špičkové kvalitě, u níž se zvláště dobře dociluje vrcholný lesk i v drobných ploškách proti matovému reliéfu. K této okolnosti by měli účastníci soutěže přihlédnout. Soutěžící mohou shlédnout vzorové modely pamětních mincí, mince špičkové kvality a seznámit se s publikacemi o mincích v sekci peněžní a platebního styku České národní banky v Praze 1, Na Příkopě 28, tel. 22441- 2999 po dohodě se sekretářkou komise v pracovní dny od 9 do 15 hod.¹⁾

6) **Soutěžní návrhy musejí být odevzdány nebo odeslány poštou do 12. hodiny do pátku 12. září 2008 na adresu:**

a) pro poštovní styk

Česká národní banka
Sekce peněžní a platebního styku
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1

b) pro osobní doručení mimo den uzávěrky

Česká národní banka - podatelna

vchod ze Senovážné ul.,

na dveřích proti vchodu mezi turnikety jsou uvedena telefonní čísla, na která je nutno volat a uvést, že jde o odevzdání sádrového modelu.

Doba příjmu: 7.00 až 17.00, v pátek 7.00 až 15.00 hod.

c) pro osobní styk v den uzávěrky

Česká národní banka, rovněž vchod ze Senovážné ul., salónek pro návštěvy (chodba vpravo za vchodem)

Doba příjmu : 8.00 až 12.00 hod.

Ke každému návrhu musí být připojena zalepená obálka označená stejnou soutěžní značkou (heslem) jako na modelech. Obálka musí obsahovat lístek se jménem autora návrhu, jeho adresou a shodnou soutěžní značkou jako na obálce. Doporučuje se uvést i telefonní číslo pro případ nutnosti rychlého spojení. **Žádáme autory, aby na lístku s adresou uvedli i bankovní spojení, případně včetně specifického symbolu (osobní konto atd.) pro bezhotovostní převod úhrady za případné finanční ohodnocení návrhu.** Pokud byly údaje ČNB sděleny v minulosti a nezměnily se, stačí uvést jméno autora a značku s poznámkou „údaje nezměněny“.

Návrhy odeslané poštou musejí být avizovány poštou doporučeným dopisem na adresu uvedenou v tomto bodu nebo e-mailem na adresu petra.madarova@cnb.cz nebo telefonicky na číslo uvedené v bodech 5 a 7. V oznámení je nutno uvést podací číslo odesílajícího poštovního úřadu. U balíkových zásilek je rozhodující hodina a datum poštovního razítka na průvodce. Návrhy musejí být zaslány v obalech pro křehké zásilky odpovídajících přepravním pravidlům pošty. Zásilky musejí být zapečetěny a na vnějším obalu označeny „Soutěž na zlatou minci Větrný mlýn v Ruprechtově“. Zásilky doručené osobně do ČNB musejí být rovněž řádně zabaleny, aby nemohlo dojít k jejich poškození; zásilky předávané na podatelnu je nutno označit „Sádrové modely pro sekci peněžní a platebního styku“.

¹⁾ České a československé pamětní mince a některé jejich sádrové modely lze shlédnout i v Expozici České národní banky. Podrobnější informace o Expozici ČNB a možnosti ji navštívit jsou k dispozici na internetových stránkách ČNB www.cnb.cz.

Doručené návrhy zůstávají po dobu tří dnů po zhodnocení návrhů Komisí pro posuzování návrhů na české peníze vystaveny v sekci peněžní a platebního styku ke shlednutí výtvarníkům, kteří se zúčastnili soutěže. Po uplynutí tří dnů si mohou výtvarníci vyzvednout své návrhy zpět.

7) Soutěžní návrhy zhodnotí Komise pro posuzování návrhů na české peníze. Předsedou komise je náměstek ředitele sekce peněžní a platebního styku České národní banky, členy komise jsou renomovaní výtvarníci, medailéři, teoretici výtvarného umění, učitelé uměleckých škol a zástupce mincovny. Jednotlivých zasedání se zúčastňují odborní poradci v příslušném oboru. Komisi svolává Česká národní banka jako vypisovatelka soutěže. Administrativní práce pro komisi zajišťuje sekretářka komise, Mgr. Petra Madarová, zaměstnankyně sekce peněžní a platebního styku České národní banky, tel. 22441- 2999.

8) Pro nejhodnotnější návrhy se stanoví tyto ceny:

I. cena Kč 30.000,-

II. cena..... Kč 23.000,-

III. cena..... Kč 17.000,-

Kromě toho může komise rozhodnout o udělení odměn i dalším hodnotným návrhům. Komise může rovněž od udělení kterékoliv z cen upustit, anebo částky určené na ceny rozdělit jiným způsobem, a to i ve formě odměn. Komise navrhuje též vyplacení režijních příspěvků autorům hodnotných návrhů, které v soutěži cenu nebo odměnu neobdržely. Výše a počet těchto příspěvků jsou závislé na počtu soutěžních návrhů a na jejich umělecké a technické úrovni. Ceny, odměny a režijní příspěvky vyplatí Česká národní banka do 30 dnů od výroku komise.

V případě pořádání užší soutěže obdrží její účastníci vyzývací odměnu. Vítězný návrh získá I. cenu, zbývající návrhy již v užší soutěži dále honorovány nebudou. Od udělení I. ceny může komise upustit.

Ceny a odměny ze soutěže vyšší než 10.000 Kč budou podle § 36, odst. 2 písm. l) zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu, ve znění pozdějších předpisů, sníženy o daň z příjmů ve výši 15 %, která bude Českou národní bankou odvedena podle § 79 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, správci daně.

9) Výběr soutěžních návrhů pro realizaci provádí bankovní rada České národní banky. Bankovní rada není vázána názorem komise, k realizaci však může být vybrán pouze návrh, kterému byla udělena některá z cen, nebo návrh z užší soutěže.

Autorovi, jehož soutěžní návrh bude realizován (líc i rub), bude vyplacena autorská odměna za užití díla (převedení reprodukčního práva k ražbě neomezeného počtu mincí s ročníkem ražby 2009) a výtvarnou spolupráci při realizaci, v celkové částce 40.000 Kč, a to na základě smlouvy s autorem uzavřené. Nepřijme-li autor, jehož soutěžní návrh bude vybrán k realizaci, návrh smlouvy o převedení reprodukčního práva k ražbě do 15 dnů poté, co mu bude doručen, vyhrazuje si ČNB právo zahájit jednání o realizaci s autorem jiného návrhu.

V případě kombinace lící a rubové strany dvou autorů obdrží každý autor polovinu uvedené částky. Bude-li nutno provést na přijatém návrhu úpravy, je autor povinen provést je bezplatně ve spolupráci s mincovnou do 4 týdnů po podepsání dohody. Věcné náklady spojené s cestou autora do mincovny budou hrazeny Českou národní bankou zvlášť po předložení příslušných dokladů. Jestliže by autor návrhu vybraného k realizaci nemohl provést či dokončit z jakéhokoliv důvodu definitivní úpravy ve stanovené době, má Česká

národní banka právo nechat úpravy provést jiným výtvarníkem nebo zadat k realizaci jiný návrh.

Po realizaci návrhu obdrží autor autorský odražek lící a rubové strany mince z obecného kovu označený číslem 1.

Pokud nebude mince realizována vůbec, obdrží výtvarníci, kteří v soutěži získali I. cenu, částku 10.000 Kč, II. cenu částku 6.000 Kč a III. cenu částku 4.000 Kč. Pokud bude realizován jiný návrh než ten, kterému byla udělena I. cena, dostane autor návrhu, který získal I. cenu, částku 20.000 Kč.

- 10) Autorské právo k oceněným návrhům zůstává nedotčeno. Návrhy splňující soutěžní podmínky, které v soutěži obdržely ceny nebo byly odměněné alespoň částkou 10.000 Kč, se stávají vlastnictvím České národní banky. Při případné realizaci kteréhokoliv návrhu bude autorovi vyplacena odměna podle bodu 9) těchto podmínek.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

Sekce peněžní a platebního styku

Ing. Tomáš Hládek
ředitel sekce

JUDr. Leopold Surga
náměstek ředitele sekce

Kulturní památka větrný mlýn v Ruprechtově

Nejpokrokovější pohon v historii větrného mlynářství představovala tzv. Halladayova turbína americké konstrukce. Její jediný dochovaný exemplář nejen na našem území, ale i v celé Evropě, se nachází na větrném mlýně v Ruprechtově.

Zděný mlýn byl v Ruprechtově postaven roku 1873. Na základě informací z kroniky, a podle pamětníků, měl mlýn tradiční pohon s větrným kolem o čtyřech lopátkách. V době svého vzniku se tedy nelišil od ostatních větrných mlýnů holandského typu, které stály v oblasti Dražanské vrchoviny. Roku 1882 však postihla mlýn větrná smršť, která vyrvala celou střešní konstrukci. Tamější mlynář, Cyril Wágner, proto rozhodl o modernizaci mlýna a na jeho střechu do výšky 16 metrů nad zemí nainstaloval během let 1882 – 1884 dvoutunové větrné kolo o průměru 10 metrů – Halladayovu turbínu.

Turbína se tou dobou užívala zejména v Americe, kde sloužila k pohonu čerpadel, v Evropě se objevovala jen výjimečně. Používala se ve Francii, v Dánsku, na Balkáně a v Pobaltí. Tyto stroje ovšem zanikly. Instalace turbíny znamenala pro větrný mlýn dvojnásobné zvýšení výkonu mlecího zařízení, protože mohlo být rozšířeno o další dvě dvojice mlecích složení. Lepší využití větrné energie umožňovaly lopatky (žaluzie) rozmístěné po obvodu kola. Žaluzie byly rozděleny na jednotlivé sektory společně ovládané jediným táhlem. Při zapnutí se žaluzie automaticky přivíraly nebo otvíraly podle síly větru a tím udržovaly konstantní otáčky. Zároveň se tím při náporech větru zabránilo poškození větrného motoru a hnaného pracovního stroje.

Provoz mlýna byl úředně zastaven tzv. říšskoněmeckou vojenskou správou, ale k fyzickému záboru a zapečetění zde nedošlo. Podle kronikářské zprávy se na mlýně po osvobození již nemlelo, ale ještě do 50.let se občas šrotovalo. Ačkoliv mlýn chátral, zachovalo se mlýnské zařízení a částečně i turbína. Přestože mlýn znárodněn nebyl, po združstevnění zemědělské půdy jej užívalo JZD jako sklad hnojiv a později jej využívaly i další organizace. Záznamy z roku 1956 uvádějí, že mlýn byl již v dezolátním stavu a v sedmdesátých letech došlo k rozpadání turbíny. Přes výzvy památkářů a muzejníků zůstal stav mlýna nezměněn až do konce osmdesátých let. Podmínky pro rekonstrukci byly vytvořeny až po revoluci roku 1989. Do dnešní podoby mlýn zrekonstruovali dědici posledního majitele Jana Tesaře. Rekonstrukce turbíny byla náročná zejména vzhledem k neexistenci technické dokumentace a nedochování modelů mlynáře. Veškeré informace pocházely pouze z obrazových materiálů a analogie dokumentace historické Halladayovy turbíny. K znovuvvedení turbíny do provozu došlo 4. února 1995.

Větrný mlýn v Ruprechtově je navržen na zařazení mezi Národní kulturní památky a do seznamu UNESCO. Od roku 1995 je mlýn každoročně o víkendech v říjnu, a po domluvě až do dubna, zpřístupňován k prohlídkám veřejnosti. Konají se zde výstavy a různé společenské akce. Druhou polovinu roku, v letních měsících, je využíván jako rekreační objekt k ubytování.

Veškeré informace o mlýně jsou k dispozici na internetové stránce www.mlynruprechtov.cz.

Prameny textu: Jiří Jaroš, Blanka Sládková – Ruprechtovská turbína, Brno, 1995

Martin Janoška – Větrné mlýny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, Libri, 2003

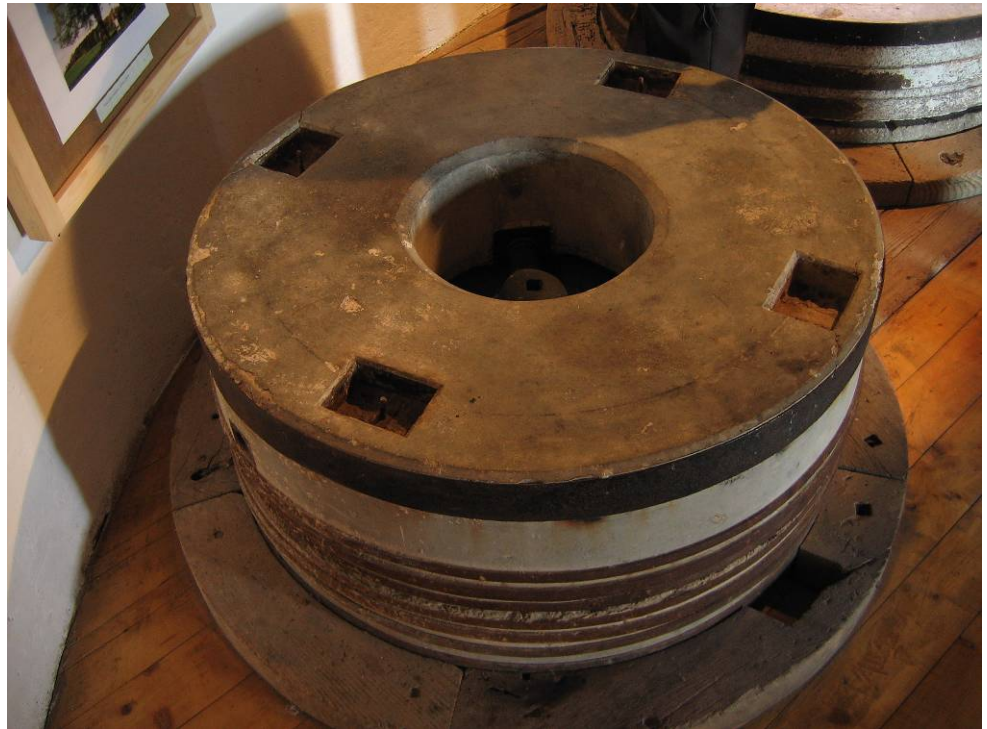
Fotografie ČNB, obrázek regulace Halladayovy turbíny pochází z publikace Ruprechtovská turbína.

1. Větrný mlýn v Ruprechtově
2. Detail větrného kola tzv. Halladayovy turbíny
3. Detail Královské hřídele s řemenicí
4. - 5. Ukázka dvou druhů mlýnských kamenů
6. Regulace Halladayovy turbíny

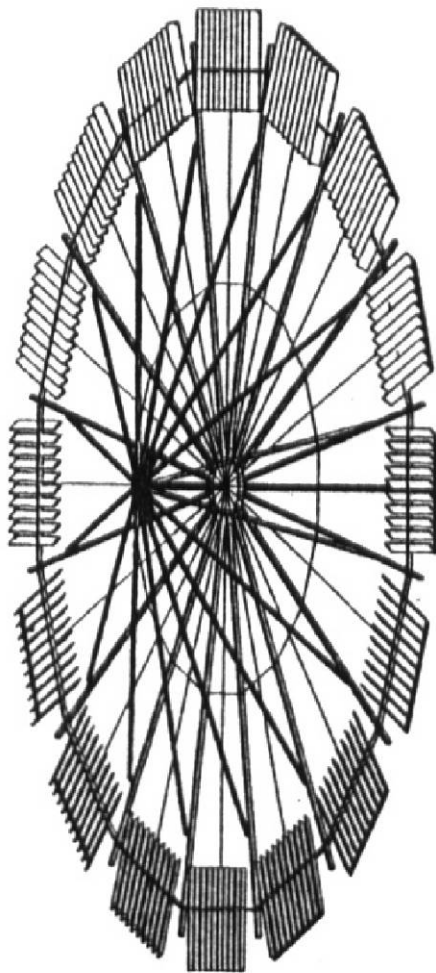

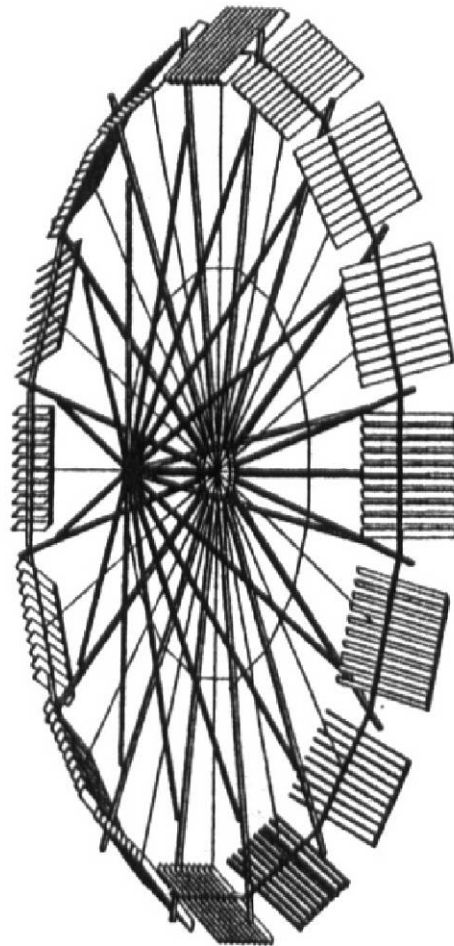

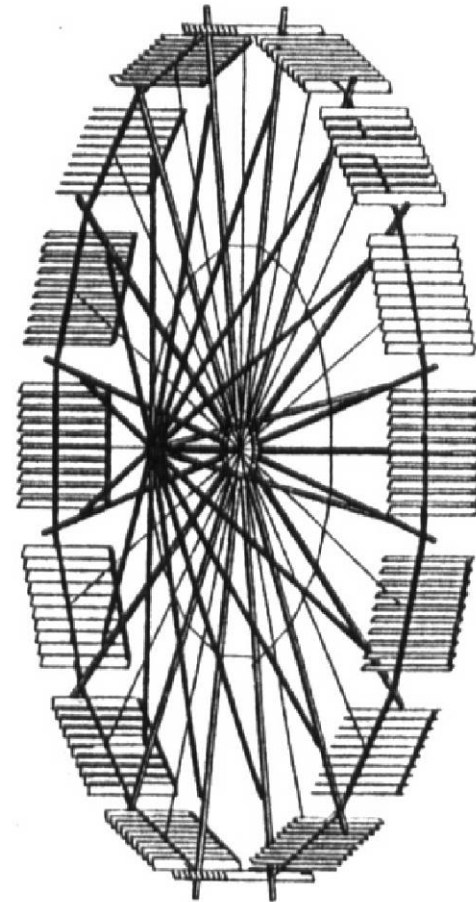
REGULACE HALLADAYOVY TURBÍNY

PLNÝ VÝKON

1/2 VÝKON

VYPNUTO